

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Luomme luottamusta, turvaamme tulevaa

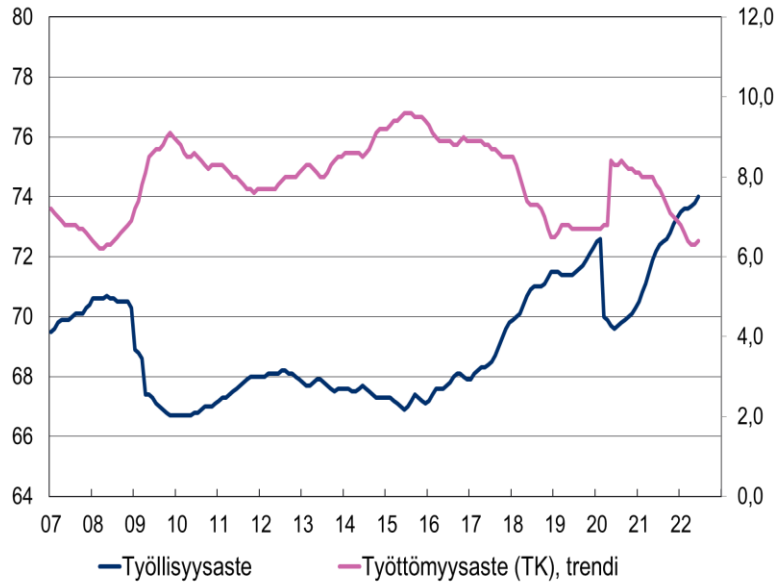
ANNIKA SAARIKKO, VALTIOVARAINMINISTERI
TIEDOTUSTILAISUUS VALTIOVARAINMINISTERIN
BUDJETTIEHDOTUKSESTA VUODELLE 2023
4.8.2022

Taloudessa on siirrytty poutasäästä hallan vaaraan

- Hintojen nousu uhkaa pitkittyä ja talouden kasvu hyytyä – syynä on ennen kaikkea Venäjän julma hyökkäys Ukrainaan.
- Tummat pilvet taloudessa ovat lisääntyneet.
 - Maakaasutoimitusten häiriintyminen Euroopassa voisi ajaa vientimarkkinan taantumaa.
 - Nousevat korot viilentäisivät myös taloutta.
- Maltillisten työmarkkinaratkaisujen tärkeyttä ei voi liikaa korostaa – kilpailukyky on vaikea saavuttaa mutta helppo menettää.

Työllisyyskehitys on talouden valopilkku

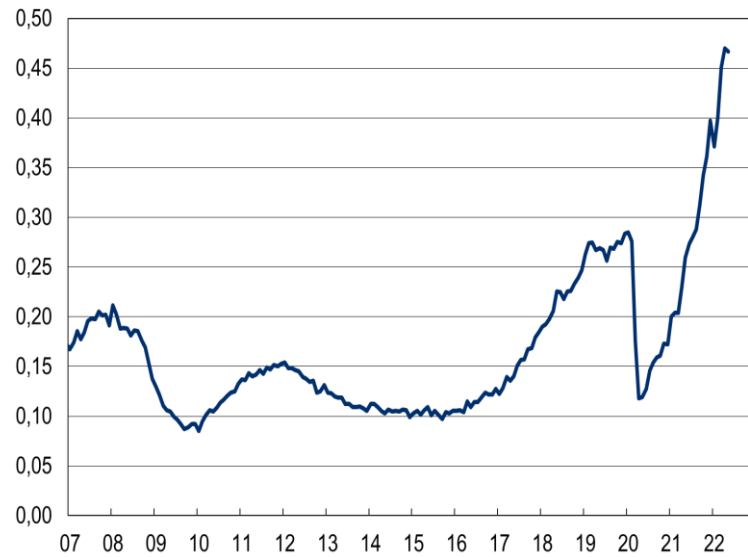
Työllisyys- ja työttömyysaste (Tilastokeskus, tasoitetut sarjat), %

Lähde: Tilastokeskus

VM 34267

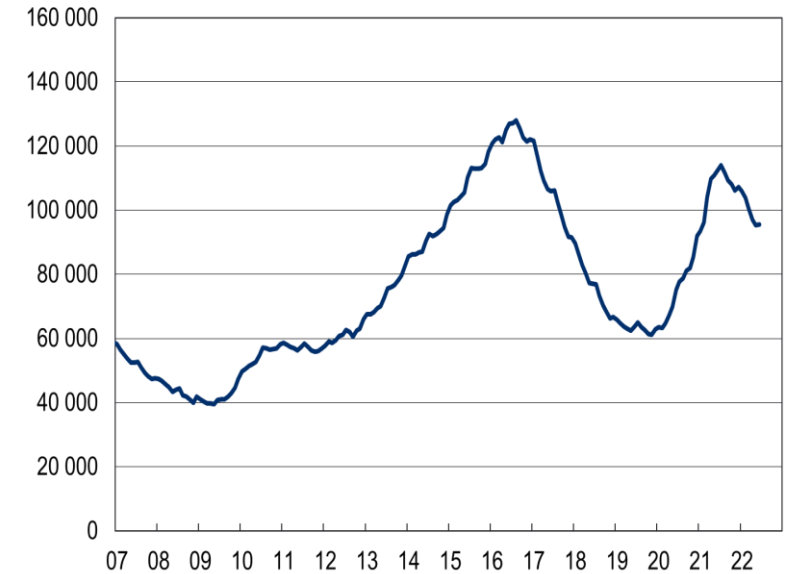
Avoimet työpaikat työtöntä työnhakijaa kohden

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

VM 34267

Pitkäaikaistyöttömät, henkeä

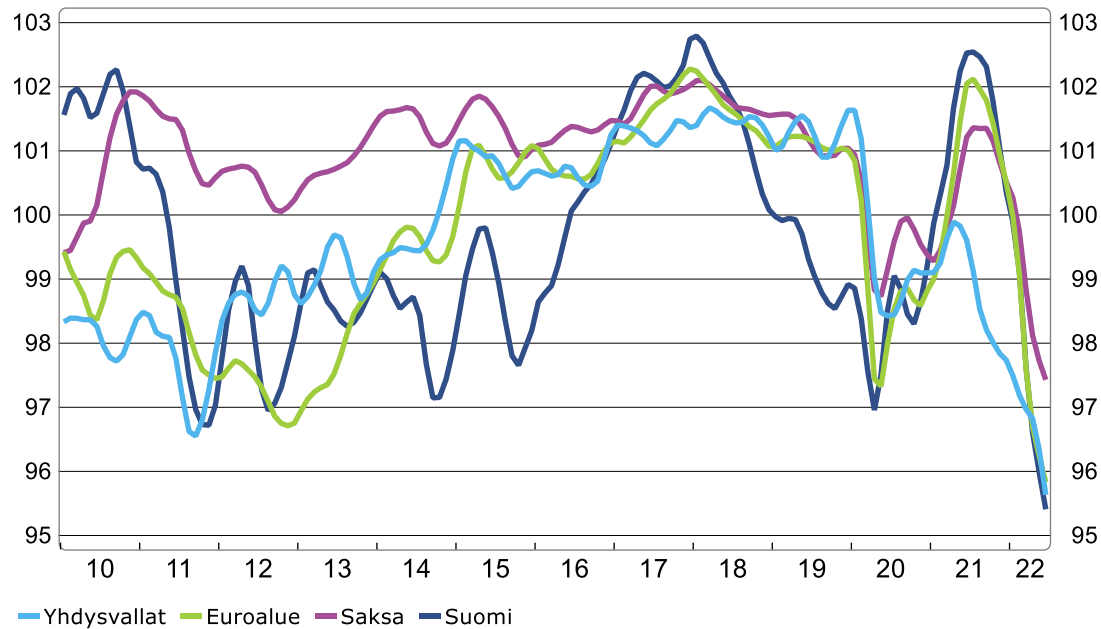
Lähde: TEM

@323(3)VM 34267

Lähde: Tilastokeskus, TEM

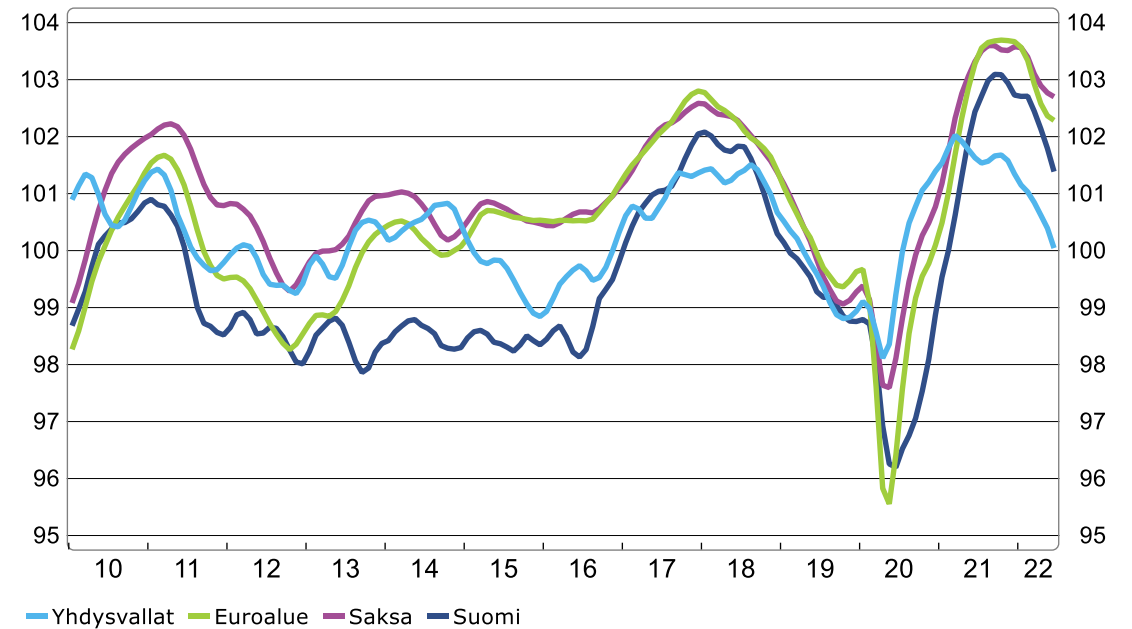
Kotitaloudet säikähtäneet perusteellisesti, yritykset toistaiseksi vähemmän

Kotitalouksien luottamus

Source: Macrobond / VM

Teollisuuden luottamus

Source: OECD / Macrobond / VM

Julkisen talouden alijäämä pienentynyt, mutta rakenteelliset haasteet ennallaan

- Julkisen talouden alijäämä pienenee kuluvana vuonna, kun verotulot kasvavat ja koronaepidemian vuoksi tehdyt tukitoimet vähenevät.
- Tulevina vuosina alijäämä alkaa jälleen kasvaa ikääntymisestä aiheutuvien menojen ja talouden matalan kasvun myötä.
 - Samalla velan suhde kansatalouden kokoon kääntyy kasvuun.
- Korkea velka ja kasvavat velanhoitokustannukset muodostavat riskin julkisen talouden kestävyydelle pidemmällä aikavälillä.

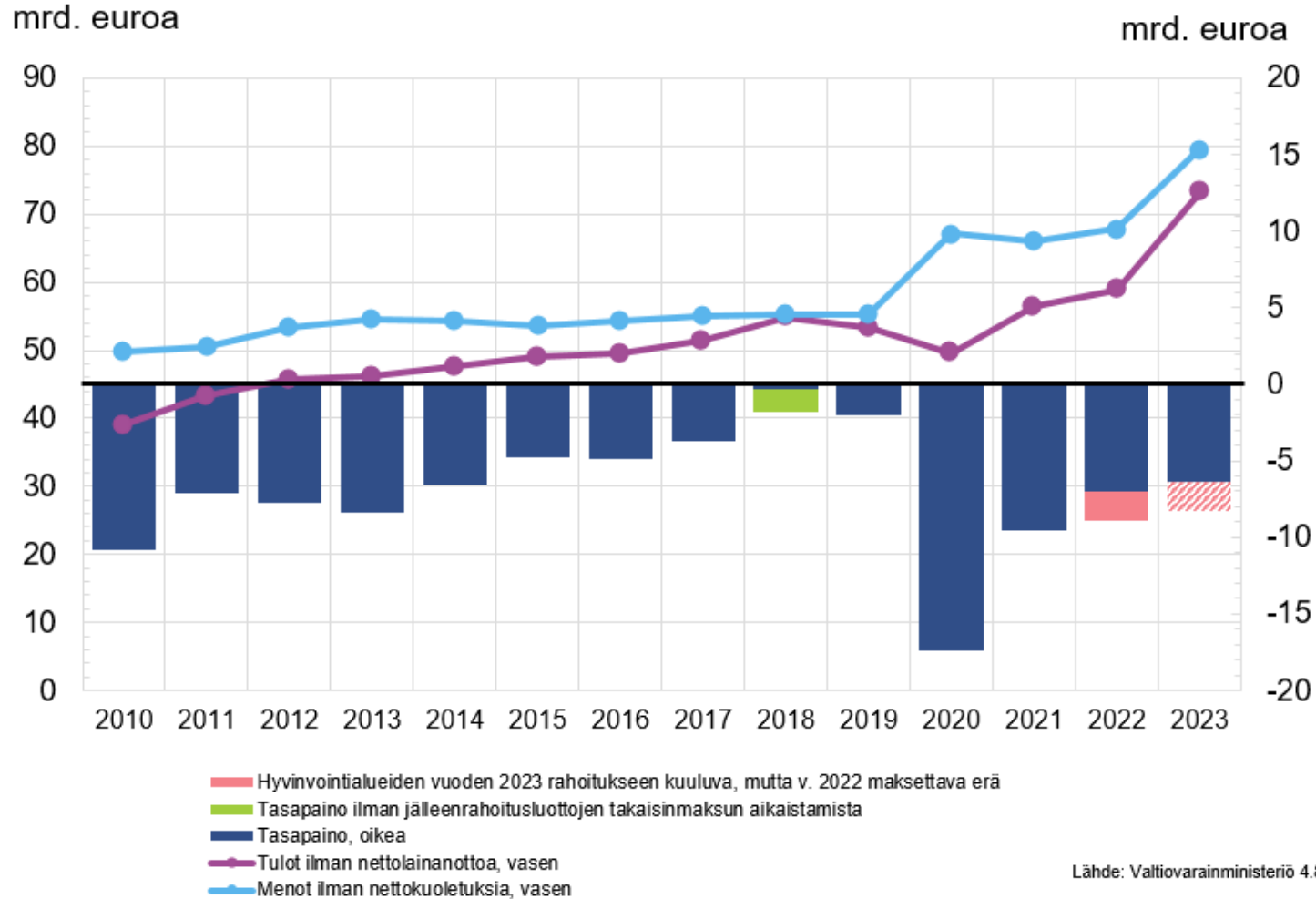
Budjettiesityksellä luomme luottamusta talouteen ja turvaamme tulevaa

- Panostamme turvallisuuteen, omavaraisuuteen ja kasvuun.
- Puollamme vain perusteltuja menoesityksiä. Pysymme päätetyn kehyksen puitteissa.
 - Uusia poikkeuslausekkeitä kehyksestä ei tehdä.
- Luomme luottamusta pitämällä kaikki mukana. Kompensoimme hintojen nousun vaikutuksia tehokkailla täsmätoimilla.
- Panostamme tulevaan kasvuun mm. T&K-toimia vahvistamalla ja erityisesti ikääntyneisiin kohdistuvilla työllisyystoimilla.

Vuoden 2023 budjetti

- Budjettiehdotuksen loppusumma on 79,5 mrd. euroa.
 - Määrärahatasoa nostaa erityisesti sote-palvelujen siirtyminen hyvinvointialueille sekä laki- ja sopimusperusteiset indeksikorotukset.
- Ehdotus on 6,3 mrd. euroa alijäämäinen.
- Velanotto pienenee vuodelle 2022 budjetoidusta noin 2,5 mrd. euroa.
 - Hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksesta maksetaan joulukuussa 2022 noin 1,9 mrd. euroa.
- Budjetoitu valtionvelka nousee arviolta 144 mrd. euroon vuoden 2023 lopussa, mikä on noin 52 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.
- Valtionvelan korkomenot ovat noin 1,3 mrd. euroa vuonna 2023.
 - Korkomenot lähes kaksinkertaistuvat kuluvan vuoden noin 700 milj. euron tasosta.

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

Tasapaino:

- 2019 (TP): -2,0 mrđ. euroa
- 2020 (TP): -17,4 mrđ. euroa
- 2021 (TP): -9,6 mrđ. euroa
- 2022 (LTA 2): -8,9 mrđ. euroa
- **2023 (TAE VM-ehdotus): -6,3 mrđ. euroa**
- **Huom! 1,9 mrđ. euroa v. 2023 menoa on v. 2022 alijäämässä (hyvinvointialueiden tammikuun rahoitus)**

Suomen turvallisuutta parannetaan kahdella miljardilla

- Puolustusministeriön hallinnonalalle ja Rajavartiolaitokselle ehdotetaan yhteensä noin 1 miljardin euroa keväällä päätetyn mukaisesti.
- Kyberturvallisuushkiin varautumisen parantamiseksi ehdotetaan yhteensä noin 56 miljoonaa euroa – ehdotukset kohdistuvat usealle hallinnonalalle ja virastoille.
- Huoltovarmuutta, puhtaita teknologioita ja energiaomavaraisuutta koskevaan kokonaisuuteen ehdotetaan lähes 220 miljoonan euron määrärahoja.
 - Mm. maaseutuyritysten energiainvestoinnit, vetyhankkeet, energiatuki, sähköautojen latausinfra tuki taloyhtiöille sekä avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseksi
- Ukrainasta sotaa pakenevien auttamiseen ja kotoutumisen edistämiseen varaudutaan 780 milj. eurolla
- Lisäpanostus poliisitoimeen turvaa 7 500 poliisin määrän jatkossakin

Uusia kasvupanostuksia liikkeelle

- VM:n ehdotus sisältää keväällä sovitut toimet TKI-toiminnan kehittämiseksi.
- Suomen tavoitteena on nostaa T&K-menot 4 prosenttiin/BKT vuoteen 2030 mennessä.
 - Luonnos T&K-toiminnan rahoituslaiksi on annetaan syksyllä eduskunnalle.
- T&K-verovähennys voimaan ensi vuoden alusta.
 - Vaikutus verotuloon ensi vuonna - 81 milj. euroa, jatkossa - 100 milj. euroa.
- Poimintoja T&K-panostuksista:
 - 60 milj. euron valtuus Business Finlandin veturiyrittäjärahoitukseen
 - 13 milj. euroa ravinnekierrätykseen liittyviin TKI-hankkeisiin
 - alueelliseen tki-toimintaan 10 milj. euron valtuus
 - ammattikorkeakoulujen T&K:n vahvistamiseen 5 miljoonan euroa
- Poikkimaantiehankkeen toteuttaminen Stora Enson tehtaan ja Oulun sataman välillä, mikäli Stora Enso toteuttaa merkittävän uuden investoinnin.

Tutkimus- ja kehittämismenot

- Ehdotus talousarvioesitykseksi sisältää keväällä sovitut toimet TKI-toiminnan edistämiseksi.
- Suomen tavoitteena on nostaa T&K-menot 4 prosenttiin/BKT vuoteen 2030 mennessä. Luonnos T&K-toiminnan rahoituslaiksi on tällä hetkellä lausunnoilla, ja esitys on tarkoitus antaa syksyllä eduskunnalle.
- Esimerkkejä T&K-toimenpiteistä:
 - 10 miljoonan euron valtuus EuroHPC-vastinrahoitukseen
 - 60 milj. euron valtuus Business Finlandin veturiyrittäjärahoitukseen
 - 13 milj. euroa ravinnekierrätykseen liittyviin TKI-hankkeisiin
 - alueelliseen tki-toimintaan 10 milj. euron valtuus
 - ammattikorkeakoulujen T&K:n vahvistamiseen 5 miljoonan euroa
 - CSC:n tutkimusinfraan rahoitukseen 7,5 miljoonan euroa
 - lisävähennykseen perustuva T&K-verokannustin otetaan käyttöön osana T&K-rahoituksen kokonaisuutta vuodesta 2023 alkaen

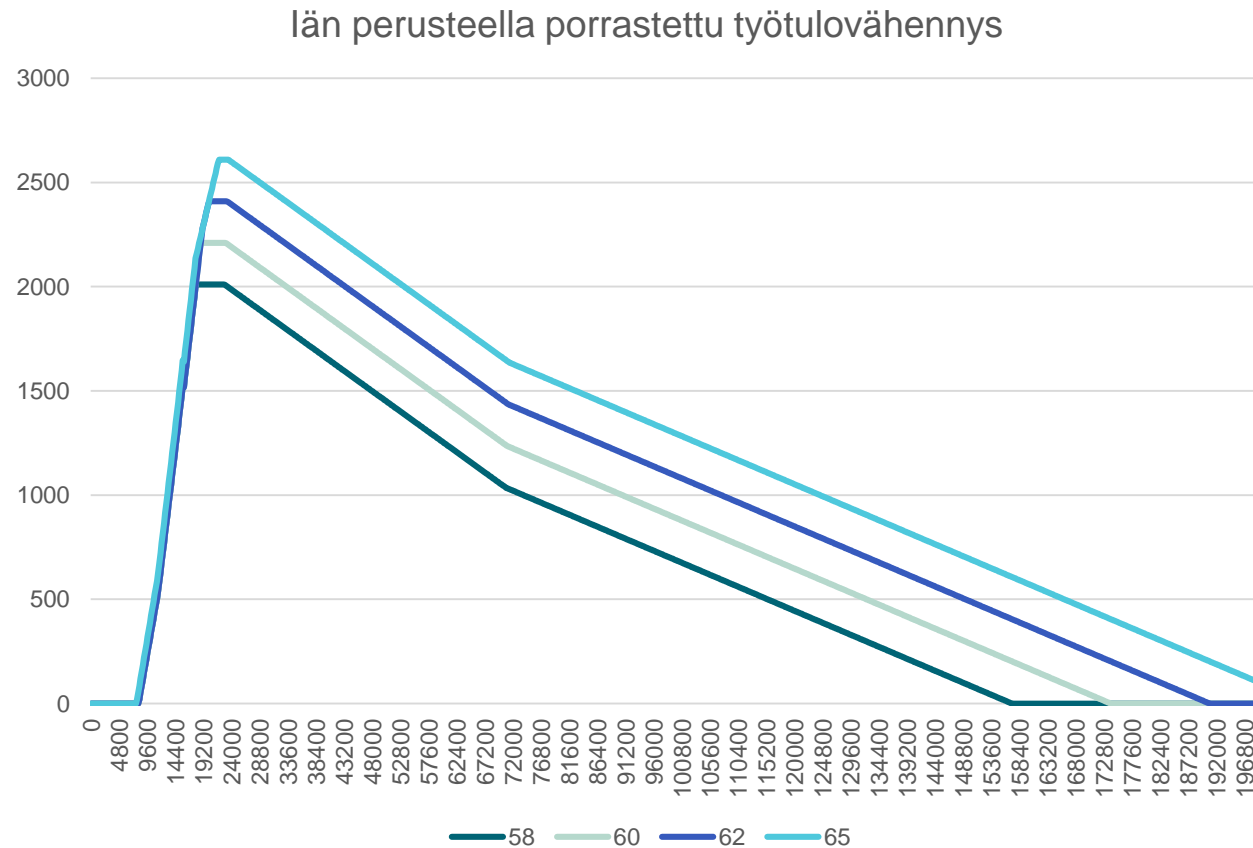
Astumme hyvinvointialueiden aikaan

- Julkisen talouden rakenne muuttuu, kun sote-palvelujen järjestäminen siirtyy hyvinvointialueiden vastuulle 1.1.2023.
- Jatkossa valtion budjetista neljäsosan muodostaa rahoitus hyvinvointialueille.
- Verotuloja siirretään kunnilta valtiolle.
 - Siirto tehdään siten, että sillä on mahdollisimman vähän vaikutusta verovelvollisten verotuksen tasoon.
 - Tuloverotusta kevennetään 294 milj. eurolla sen varmistamiseksi, että verotus ei kiristy.
- Hyvinvointialueiden yleiskatteinen valtionrahoitus on yhteensä noin 22,3 mrd. euroa vuonna 2023.
- Vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon uudet ja laajenevat tehtävät kasvattavat hyvinvointialueiden rahoitusta vuoteen 2022 verrattuna nettona noin 274 milj. eurolla.
 - Näistä euromääräisesti merkittävimpiä uudistuksia ovat perusterveydenhuollon hoitotakuun vaiheittainen tiukentaminen 7 päivään sekä iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan vanhuspalveluiden hoitajamitoituksen nosto 0,7 hoitajaan asiakasta kohti.

Sote-henkilöstön saatavuuden parantaminen

- Työvoimapula heikentää tällä hetkellä sote-palvelujen toimivuutta.
- Edellisessä budjettiriihessä hallitus asetti STM:n johdolla poikkihallinnollisen sote-alan henkilöstön riittävyden ja saatavuuden työryhmän.
 - Ryhmän tehtävänä on turvata sote-alan henkilöstön saatavuus sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä.
- Konkreettiset toimeenpantavat, nopeat toimet on löydyttävä budjettiriiheen mennessä. Erityinen huomio maahanmuuttoon.

län perusteella porrastettu työtulovähennyksen korotus

- Ikääntyneiden työnteon kannustimien parantamiseksi 60 vuotta täyttäneiden työtulovähennyksen enimmäismäärää korotetaan porrastetusti.
- Verotuottovaikutus -77 milj. euroa
- Työtulovähennyksen korotukset:
 - 60 v. +200
 - 62 v. +400
 - 65 v. +600

Hintojen nousu ei täytä valtion kassaa

- On esitetty väitteitä siitä, että hintojen nousu kasvattaa valtion arvonlisäverotuloja.
- Esimerkiksi liikennepolttoaineista kertyvän arvonlisäveron arvioidaan kasvavan noin 90 milj. euroa viime vuoden 710 milj. eurosta, mikäli hinnat pysyvät nykyisellään.
- Polttoaineiden kasvanut osuus kotitalouksien kulutusmenoista on pääsääntöisesti pois muusta kulutuksesta, jolloin arvonlisäverotulot eivät kokonaisuutena juuri kasva.

Tehokkaita täsmätoimia hintojen nousun vaikutusten hillitsemiseksi

- Hallituksen linja on ollut vastuullinen – mittaville ja tehottomille veronkevennyksille on sanottu ei.
- Valtaosaan etuuksista tehdään hintojen nousua vastaava korotus vuodenvaihteessa.
 - Hallituksen päättämät aikaistetut korotukset tulevat voimaan 1.8.
- Esitys hallitukselle ylimääräisestä lapsilisästä vielä tälle vuodelle
- Matkakuluvähennyksen tavanomaista suurempaa 8 400 euron enimmäismäärää jatketaan ensi vuonna – myös vähennys pysyy vähintään 30 sentissä per kilometri.
- Jakeluvälvoitteen alentaminen 7,5 prosenttiyksiköllä jatkuu myös ensi vuonna.
- Sähkön hinnan alentamisesta toteutetaan ripeä selvitys budjettiriiheen mennessä.

Itäisen Suomen elinvoiman parantaminen

- Itäisen Suomen toimenpiteitä lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä valmisteleva valtiosihteeriryhmä tekee esityksensä 15.8.2022 mennessä.
- Esitykset huomioidaan talousarviovalmistelussa ja käsitellään tarvittavin osin budjettiriihessä.
- Saimaan kanavan muutostöiden perumisesta säästynyt rahoitus kohdennetaan itäisen Suomen elinvoiman edistämiseksi.

Mitä seuraavaksi?

- Valtiovarainministeriön ehdotus vuoden 2022 talousarvioksi julkaistaan osoitteessa budjetti.vm.fi 5.8.
- Ministeriökohtaiset neuvottelut valtiovarainministeriössä 17.–19.8.
- Hallituksen neuvottelu eli budjettiriihi 31.8.–1.9.
- Talousarvioesityksen käsittely valtioneuvostossa ja julkaisu osoitteessa budjetti.vm.fi 19.9.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

ANNIKA SAARIKKO
VALTIOVARAINMINISTERI